

ACORD D'APROVACIÓ DE LA POLÍTICA DE GESTIÓ DE DADES DE RECERCA DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA

Exposició de motius

Atès el compromís de la Universitat de Girona amb el moviment d'Accés Obert, iniciat amb la signatura de la Declaració de Berlín i continuat amb la primera Política d'Accés Obert de la Universitat de Girona, i el 2021 amb el Mandat d'accés obert de la Universitat de Girona.

Atès que la UdG està en procés de desplegament de la Ciència Oberta, que entén la necessitat de posar a disposició pública, no només les publicacions científiques sinó també les fonts primàries de la investigació científica: les dades de recerca.

Atès que la gestió de les dades de recerca seguint els principis FAIR (que siguin trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables) ha estat àmpliament acceptada per la comunitat internacional, i és clau per exemple en el programa Horizon Europe.

En virtut del que s'ha exposat i vist l'informe favorable de la Comissió delegada de Recerca, Transferència i Doctorat acordat en la seva sessió 2/2022 de 16 de febrer de 2022, **es proposa ACORDAR:**

Únic. Aprovar la Política de Gestió de Dades de Recerca annexa.

Contra aquest acord, que posa fi a la via administrativa i independentment de la seva execució immediata, les persones interessades poden interposar, amb caràcter potestatiu, recurs de reposició davant el mateix òrgan que l'ha aprovat en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva publicació, d'acord a allò que disposen els articles 123 i 124 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú; o bé interposar directament recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius de Girona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva publicació, d'acord amb els articles 8.3, 14.1 i 46.1 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Igualment, les persones interessades poden interposar qualsevol altre recurs que considerin convenient per a la defensa dels seus interessos.

Política de gestió de dades de recerca de la Universitat de Girona

Preàmbul

El compromís de la Universitat de Girona amb el moviment d'Accés Obert s'inicia al 2010 al signar la Declaració de Berlínⁱ, la primera Política d'Accés Obert de la Universitat de Gironaⁱⁱ, i posteriorment el Mandat d'accés obert de la Universitat de Gironaⁱⁱⁱ, aprovat el 19 d'abril de 2021. Actualment la UdG està en procés de desplegament del que anomenem Ciència Oberta, un concepte més ampli que entén la necessitat de posar a disposició pública, no només les publicacions científiques sinó també les fonts primàries de la investigació científica: les dades de recerca.

Aquestes dades s'han de gestionar de manera que puguin ratificar en qualsevol moment la publicació que s'ha generat a partir d'elles i també han de poder ser reutilitzables per a noves investigacions. És el que es coneix com a principis FAIR^{iv}: les dades de recerca han de ser trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables (*Findable, Accessible, Interoperable, and Reusable*).

Aquests principis FAIR han estat àmpliament acceptats per la comunitat internacional: són els elements rectors de la gestió de dades dins el programa Horizon Europe. El G20 a la cimera de Hanzhou, al setembre de 2016, també va emetre una declaració a favor dels principis FAIR de la recerca^v.

Pel que fa al nostre entorn, l'àrea de ciència oberta del CSUC^{vi} ha consensuat un model de política de gestió de dades que permet a les universitats desplegar la pròpia, seguint unes directrius comunes i definint unes directrius imprescindibles en totes i cada una d'elles. A més, ha dotat al sistema universitari d'eines comunes per a fer els plans de gestió de dades ([eiNa DMP](#), Data Management Plan) i un repositori de dades federat i multidisciplinari ([CORA](#)).

Per aquests motius, la Universitat de Girona reconeix la importància de la bona pràctica en la gestió i l'emmagatzematge les dades de recerca, utilitzant infraestructures que compleixin protocols de seguretat d'accés (com per exemple el Sharepoint), i justifica la creació i l'adopció d'una política per donar-hi suport.

1. Àmbit d'aplicació

La política següent és aplicable a tot el personal investigador, inclòs el personal vinculat i el personal acadèmic en formació, de la Universitat de Girona, i a tot el personal -tècnic, administratiu o de serveis- que dona suport a les tasques d'R+D+I. Les persones no afiliades directament a la Universitat de Girona, però que fan ús dels recursos i instal·lacions de la UdG per a desenvolupar activitats

de recerca també es consideren membres de la institució pel que fa a aquesta política.

En el cas que les activitats de recerca estiguin finançades externament i tinguin altres condicions amb relació a la gestió de dades de recerca de les estipulades en aquesta política, prevaldran les de la institució finançadora.

2. Drets

Per defecte, els drets que puguin derivar-se de la generació i utilització de les dades de recerca vindran regulats per la normativa de propietat intel·lectual de la Universitat, la relació laboral dels investigadors i les obligacions que puguin establir les entitats finançadores de la recerca.

3. Elements rectors (Principis)

D'acord amb els principis FAIR, la gestió de les dades a la Universitat de Girona es basaran en un seguit d'accions per tal de donar-hi compliment.

- Es vetllarà per oferir un programari institucional o consorciat per poder gestionar les dades de recerca.
- Es vetllarà per disposar de servidors i espais d'emmagatzematge pels membres de la comunitats universitària.
- Es vetllarà per la preservació de les dades de recerca per tal de garantir la seva reutilització.
- Es vetllarà per fer una curació de les dades seguint estàndards, criteris i protocols adequats.
- Es fomentarà l'ús d'estàndards en el tractament de les dades de recerca per tal de garantir-ne la interoperabilitat.
- Es fomentarà l'ús d'identificadors persistents.
- Es proporcionarà formació i assessorament sobre la gestió de dades de recerca seguint les directrius sobre dades FAIR a tots els implicats en la gestió de les dades de recerca.
- Es promouran els serveis de suport a la gestió de dades de recerca de la Universitat.
- Es vetllarà pel compliment dels codis ètic i professional i per al compliment de les obligacions legals vinculades a la recerca.
- Es promourà l'accés obert a les dades de recerca sempre que sigui possible i en forma restringida quan sigui necessari.

4. Gestió de les dades de recerca

Les dades de recerca s'emmagatzemaran tan aviat com siguin obtingudes en un espai d'accés restringit als investigadors que hi treballen. Les dades

s'emmagatzemaran d'una manera correcta, completa, no adulterada i responsable. Les dades quedaran dipositades en aquesta infraestructura per un període mínim de 10 anys després del seu dipòsit.

Caldrà fer públiques les dades elaborades (bases de dades, no les dades en brut), enviant-les a un repositori temàtic reconegut o institucional, com a màxim sis mesos després de finalitzar la recerca o quan es publiquin els resultats de la recerca. Quan les dades es facin públiques, hauran de ser trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables. Aquestes dades es mantindran de forma permanent.

La Universitat establirà un procediment específic per eliminar les dades quan finalitzi el termini de dipòsit o per raons legals o ètiques.

Llevat dels casos on calgui restringir l'accés a les dades per qüestions de confidencialitat, seguretat, privacitat o per acords amb terceres parts, les dades es publicaran de manera oberta, és a dir amb una llicència que permeti una reutilització àmplia, com, per exemple, les llicències CCo o CC BY de Creative Commons.

5. Responsabilitats

La responsabilitat de la gestió de les dades recau sobre els investigadors i la institució.

Els investigadors són responsables de:

- Elaborar un pla de gestió de dades (PGD) on s'indiqui com es gestionaran les dades. Aquest pla seguirà les pautes requerides per les entitats finançadores o en el seu defecte, les pautes que establirà la Universitat. L'elaboració del PGD és obligatòria en el cas de projectes de recerca que comptin amb finançament específic (incloent convocatòries internes de la UdG) i és recomanable en el cas de projectes de recerca sense finançament. Els plans de recerca del personal acadèmic en formació han d'incorporar un apartat descrivint les seves previsions de gestió de dades. Aquest apartat tindrà la consideració de pla simplificat de gestió de dades.
- Gestionar les dades obtingudes en una activitat de recerca d'acord amb aquesta política, la normativa i la legislació aplicables, els principis ètics, i qualsevol requeriment determinat en la relació contractual.
- Recollir, documentar, arxivar i publicar les dades seguint els principis establerts en aquesta política: dades trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables.
- Garantir el finançament de l'emmagatzematge de dades quan se superi el llindar establert per la institució.

- Obtenir l'aprovació del comitè d'ètica de la institució si escau.

La Universitat és responsable de:

- Oferir els recursos i els mitjans per fer viable aquesta política: l'establiment d'un servei específic per a la gestió de dades de recerca, la infraestructura necessària i la formació dels membres de la comunitat universitària.
- Establir unes pautes per elaborar els plans de gestió de dades demanats als investigadors per la universitat o per terceres parts.
- Oferir formació, suport i consell als investigadors per a la gestió de les dades d'acord amb la legislació, els requeriments de les institucions finançadores i qualsevol altra regulació rellevant.
- Desenvolupar i oferir la infraestructura necessària per emmagatzemar de forma segura les dades de recerca dels investigadors i preservar-les un mínim de 10 anys assegurant-ne l'accés a les persones autoritzades durant aquest període.
- Desenvolupar i oferir la infraestructura necessària per publicar les dades de recerca dels investigadors i preservar-les assegurant-ne l'accés al públic de forma permanent.
- Elaborar recomanacions per assignar llicències d'ús a les dades de recerca.
- Establir un sistema sostenible de costos per a l'emmagatzematge de dades que permeti un ús gratuït per a qualsevol investigador fins a un llindar i un pagament a assumir pels investigadors quan se superi aquest llindar.
- Vetllar pels drets de la institució i dels investigadors.

6. Validesa i seguiment de la política

Aquesta política l'aprovarà el Consell de Govern de la Universitat de Girona i entrarà en vigor el mateix dia de la seva aprovació, tanmateix serà revisada cada dos anys.

El vicerector/a amb funcions de Recerca serà l'encarregat del seguiment del desplegament d'aquesta política.

La Biblioteca, amb el suport de la OITT, si escau, és la encarregada d'aplicar els continguts d'aquest document, informar del seu seguiment i proposar mesures per a la seva adequada aplicació i proposar l'actualització

La Comissió Delegada de Recerca, Transferència i Doctorat aprovarà les pautes i recomanacions necessàries per concretar els apartats del present document que ho necessitin.

Glossari

Dades actives són fitxers de dades de recerca que es troben en procés de canvi i/o desenvolupament continu. S'accedeix a aquests fitxers, es modifiquen i/o actualitzen a mesura que es recopilen o es processen les dades. Alguns conjunts de dades mai podran estar acabats. Es poden dipositar en un repositori de dades on es tingui en compte les versions per tal de poder ser citades.

Dades de recerca són l'evidència no teòrica que fonamenta les conclusions derivades d'un treball d'investigació i que es poden utilitzar per validar aquestes conclusions independentment de la forma que tinguin (digital o física). Es pot tractar d'informació quantitativa o qualitativa recollida per investigadors en el decurs del seu treball mitjançant l'experimentació, l'observació, el modelatge, l'entrevista, informacions extretes d'altres fonts (de les quals es poden retenir els drets¹) o d'altres mètodes. Les dades poden ser primàries o derivades de dades primàries.

Dades obertes són les dades de recerca que es conserven en la finalització d'un projecte d'investigació i que estan disponibles per tal de ser revisades de forma oberta i sense restriccions.

Llicències Creative Commons donen opcions als autors a determinar les condicions de còpia, reproducció i modificació de la seva obra. Les obres sota llicència Creative Commons s'identifiquen per un text que indica "Aquest document està subjecte a una llicència Creative Commons i la icona corresponent".

Llicència Creative Commons Reconeixement (CC BY) permet qualsevol explotació de les dades, incloent-hi una finalitat comercial, així com la creació d'obres derivades, la distribució de les quals també està permesa sense cap restricció.

Llicència Creative Commons Zero (CCo) permet qualsevol explotació de les dades, incloent-hi una finalitat comercial, sense demanar cap mena de permís ja que les dades s'entreguen al domini públic mitjançant la renúncia de tots els drets sobre elles pel que fa a la propietat intel·lectual, incloent-hi els drets afins, fins on és possible amb la llei vigent aplicable².

Metadades són aquelles dades que donen informació sobre altres dades, amb la finalitat de permetre'n la identificació, la descripció i la recuperació³.

Personal acadèmic en formació (ajudants i becaris de recerca). Personal constituït per becaris o treballadors amb un contracte de treball temporal, el qual generalment es desenvolupa en el marc d'un programa de foment de la recerca científica o tècnica i acaba amb l'obtenció del grau acadèmic de doctor⁴.

¹ Concordat on Open Research Data (2016).

<https://www.ukri.org/files/legacy/documents/concordatonopenresearchdata-pdf/>

² Creative Commons (2020). <https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/deed.ca>

³ Definició extreta del Termcat

⁴ Definició extreta del Termcat

Personal investigador propi són persones amb títol de doctor contractades per la Universitat, d'acord amb la normativa vigent i que realitzen investigacions acadèmiques.

Personal investigador vinculat són persones amb possessió del títol de Doctor i que realitzen tasques de recerca a la Universitat mitjançant qualsevol forma de col·laboració.

Pla de gestió de dades (PGD) és un document estructurat on s'hi descriu tot el cicle de vida de les dades d'una investigació. El pla ha d'assegurar que les dades de recerca siguin traçables, disponibles, autèntiques, citables, emmagatzemades correctament seguin els paràmetres legals i les mesures de seguretat idònies.

ⁱ Max Planck Gesellschaft. (2003). Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. Recuperat des de <https://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration>

ⁱⁱ Universitat de Girona. (2012). Política institucional d'accés obert de la Universitat de Girona. Recuperat des de <https://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/3894>

ⁱⁱⁱ Universitat de Girona. (2021). Mandat d'accés obert de la Universitat de Girona. Recuperat des de https://static2.udg.edu/uploads/bou/2686/Acord_Mandat_Open_Access_UdG.pdf

^{iv} Wilkinson, M.D., et al. "The FAIR Guiding Principles for Scientific data mangement and stewardship". *Scientific Data*, 3.2016. <https://www.nature.com/articles/sdata201618>

^v G20 leaders. "G20 leaders" Communique Hangzhou Summit" European Commission, 05-09-2016. http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-16-2967_en.htm

^{vi} Model de política de gestió de dades de recerca per a una universitat (Doc. C018/13)